

De juiste begeleiding op zorgniveaus met Staal spelling

Auteur: José Schraven

Met bijdrage van: Expertisecentrum Nederlands

Het Expertisecentrum Nederlands ontwikkelt vanaf 2001 de *Protocollen Leesproblemen en Dyslexie* waarmee je het onderwijs aan kinderen met lees- en spellingproblemen kunt verbeteren. In de protocollen zijn zorgniveaus (ook wel: ondersteuningsniveaus) gedefinieerd. Wij laten je in dit artikel zien hoe je met Staal spelling de juiste begeleiding geeft op zorgniveau 1, 2 en 3.

Zorgniveau 1

Goed lees- en spellingonderwijs in klassenverband

Zorgniveau 1 gaat over adequaat ingericht, effectief lees- en spellingonderwijs op groepsniveau. Van belang zijn: effectief gebruik van de methode, het bijhouden van het leerlingvolgsysteem, de kwaliteit van de instructie en klassenmanagement.

Staal spelling biedt:

- preventieve spellingaanpak;
- modeling door leerkracht;
- gerichte feedback;
- multisensoriële aanpak;
- instructieles = observatiemoment;
- adaptiviteit;
- instructie volgens IGDI-model;
- volledig uitgeschreven lessen voor de leerkracht (met dagelijks opfrissen van categorieën, instructie, oefendictee, nabespreking);
- instructiefilms voor de leerkracht;
- foutenregistratieformulieren;
- verwerkingsoefeningen op drie niveaus in werkboek en oefensoftware met automatische niveaubepaling.

Zorgniveau 2

Extra zorg in de groepsituatie

Zorgniveau 2 gaat over extra instructie en begeleide inoefening ter aanvulling op niveau 1, uitgevoerd door de leerkracht (of door de onderwijsassistent onder supervisie van de leerkracht). Driemaal per week extra instructie, met name voor de zwakste 25% van de kinderen. Dus meer instructie, meer leertijd en meer oefentijd. Kleine stappen, extra feedback en extra verwerkingsoefeningen. Deze ondersteuning wordt gedocumenteerd in het groepsplan.

Staal spelling biedt:

- alles dat bij zorgniveau 1 genoemd is, plus:
- wekelijks een vijfde les met extra instructie en herhaling volgens de didactiek, categorieën en regels van Staal (geen andere materialen ter voorkoming van cognitieve verwarring);
- herhaalde instructie in week 4 van elk blok;
- begeleiding aan de instructietafel;
- verwerkingsopdrachten op verschillende niveaus;
- oefensoftware op niveau;
- woordlijsten per categorie waaruit men kan putten om een specifieke categorie te oefenen;
- de algemene handleiding Staal spelling met alle tips voor didactiek, differentiatie en werkvormen nog eens bij elkaar om uit te kunnen kiezen.

Zorgniveau 3

Extra intensieve begeleiding voor zwakste 10% van de kinderen in aanvulling op niveau 1 en 2

Zorgniveau 3 gaat over de inzet van driemaal per week 20 minuten, van een specifieke interventie op het individu gericht (mag ook in groepje van max. 4 kinderen). Dit wordt uitgevoerd door de leesspecialist, RT'er of IB'er (of de leerkracht/onderwijsassistent onder leiding van deze specialisten, of een orthopedagoog/psycholoog gespecialiseerd in leerproblemen). De inzet is gericht op hiaten in de ontwikkeling die gesignaleerd zijn door middel van kwantitatieve en kwalitatieve analyse van resultaten op de niet-methodegebonden toetsen. Deze ondersteuning wordt gedocumenteerd in het handelingsplan of groepsplan.

Staal spelling biedt:

- alles dat bij zorgniveau 1 en 2 genoemd is, plus:
- foutenregistratieformulieren-Staal (in de Resultatenmonitor, of op papier: <http://www3.malmberg.nl/Tonen-op-Mijn-Staal/Papieren-registratiebladen.htm>), op basis van een ingevuld formulier wordt duidelijk waar veel fouten gemaakt worden;
- het maken van het groepsplan (in de Resultatenmonitor, of op papier: <http://www3.malmberg.nl/Tonen-op-Mijn-Staal/Papieren-registratiebladen.htm> op basis van het foutenregistratieformulier). Juist die categorieën die uit de foutenanalyse naar voren komen worden vervolgens verwerkt in de oefeningen. In het groepsplan worden de lesonderdelen van Staal vermeld die elke keer geoefend worden. Dit schema wordt per keer uitgevoerd met aantekeningen. Hiermee wordt het verloop van de begeleiding zichtbaar;
- woordlijsten Staal die per categorie kunnen worden gebruikt om te differentiëren;
- in de algemene handleiding groep 3 bij Staal staan alle tips voor didactiek, differentiatie en werkvormen nog eens bij elkaar om te kunnen kiezen voor een goede begeleiding van de kinderen;

Staal is gebaseerd op de methodiek *Zo leer je kinderen lezen en spellen*, een evidenced-based aanpak in veel RT-praktijken. Het wordt nadrukkelijk aanbevolen om te observeren, instructie te blijven geven en te oefenen met het Staal-begrippenkader om cognitieve verwarring te voorkomen.

Zorgniveau 4

Diagnostiek en behandeling in zorginstituut

Zorgniveau 4 gaat over de inzet van externe behandeling. De leesspecialist, RT'er of IB'er stemt met de externe behandelaar het aanbod af.